II. évi folyam. **5. SZ.** 1869. Màrczius 15.

BÁNYÁSZATI ÉS KOHÁSZATI LAPOK.

Megjelen minden hónap közepén és végén,

Előfizetési ár: egy évre . . . . . 6 frt
fél évre . . . . . 3 frt
negyed évre . . . . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzek,
és minden közlemények a szerkesztőhöz czimzendők
BUDÁN
a pénzügyminiszterium XVII. ügyosztályában.

Előfizetési fölhivás.

Èvnegyedes előfizetőinket kérjük, hogy az előfizetést idejekorán megujitani sziveskedjenek.

Előfizetési ár: egész évre 6 frt
fél évre 3 „
negyed évre 1 „ 50 kr.

Az 1868-iki évfolyamu teljes szám példányaival még szolgálhatunk, ára füzve 6 frt.

Megjelent: Az érczek és zúzérczek előkészitésének elvei és gyakorlati szabályai Péch Antaltól. Ára 5 frt. Bérmentes előfizetéseket elfogad e lapok szerkesztősége.

Miért kellene az állam bányabirtokát eladni?

I.

A „Pesti Napló“ f. évi febr. 18-iki számában egy hosszabb czikk jelent meg, mely az államjavak eladatásának czélszerüsége mellett régebben felsorolt okok érvényességét tárgyalva fejtegetéseiből azon eredményt következteti, hogy az államerdőségek teljes épségökben fentartandók; az állami mezőgazdasági uradalmak csak bizonyos feltételek tekintetbe vételével később lennének esetleg eladhatók; az állami bánya- és kohómüvek ellenben habozás nélkül eladhatók.

Az állami erdőségre és mezőgazdaságra nézve terjedelmesen, és csekély véleményem szerint is alaposan, indokolt érvek támogatják a kifejtett nézet helyességét.

Az állami bányászatot illető végeredmény azonban a következő indokokból számaztatik le:

„a bánya- és kohójavak (a pénzverdéket ide nem értve) az igazat megvallva, 1868-dik évben mitsem jövedelmeztek, hanem mintegy 25 ezer forint pótlékot igényeltek“;

„ez arány 1869-ben talán kedvezőbb lesz, mert a számos évekről felmaradt készletek idő közben eladattak“;

„e kedvezőtlen állapot javithatlan“;

„más nagyobb államok is eladták bányajavaikat, kivéve Poroszországot, s ez sem húz belölök semmi jövedelmet“;

„a kőszénbányák jövedelmezhetnének az államnak is, de hazánkban az állam által épen kőszénbányák nem kezeltetnek önállóan, t. i. a kohóktól elválasztva s jelentékenyebb kiterjedésben“;

„az állami bányák a magánosak által is csak oly terjedelemben miveltetnének, mint az állam által“;

„és végre mivel nem szükséges, hogy az állami bányák és kohók példányképül és üttörőül szolgáljanak a magánvállalkozóknak.“

Ezekből azután önként következik a fentebb emlitett eredmény.

Az állami bányászat jelentősége és átaljában minden ügyei talán még kevésbé érdekelték régebben hazai közönségünket, mint bármely más magánjószág; a legolvasottabb lapok is csak ritkán emlékeztek meg állami bányászatunkról, viszonyai nyilvánosságra nem jöttek, terjedelme, jelentősége, szükségei nem tárgyaltattak s nem ismertetnek, s nem fejlődhetett ki a nemzetben azon öntudat, hogy minden egyes polgára e hazának az állami bányajavak részvényeséül tekintheti magát; természetes ennélfogva, hogy bányászatunk a közönség előtt még most is terra incognita.

A viszonyok azonban ujabban megváltoztak, és alkotmányunk helyreállitása óta egészen sajátunkká

lett a nemzet ezen kincse is, Sz. István koronájának ezen egyik gyöngye, melyet mint kopottat, értéktelent, s csak felesleges gondot okozót a zsibvásárra szeretnének vinni sokan — a nélkül, hogy ösmernék!

Meg vagyok győződve, hogy a „Pesti Napló“ olvasóinak legnagyobb része egész megnyugvással helyesnek találta és elfogadta a febr. 18-iki czikk következtetését; miután azonban az emlitett czikk irója feltevéseiben tévedett, s ennélfogva következtetése is téves; kötelességemnek tartottam részemről is nyilvánitani igénytelen magánvéleményemet azon kérdés felől: hogy miért kellene az állam bányairtokát eladni?

Az állami bányajavak eladatása a fentebbi érvek oman főképen két okból ajánltatik:

1-ször mert 1868-ban nem jövedelmeztek semmit, s 2-or mert nem szükséges, hogy az állami bányamivelés fenntartassék.

Én megvallom őszintén, hogy meg nem foghatom miként tudhatja most már valaki a mult évi bányamivelés számszerinti eredményét? Az illető számadások az egyes kerületekben csak most állittatnak össze, s febr. 18-án még lehetlen volt táviratilag is értesittetni az egyes végeredmények felől! Azonban az érvelés azon pontjából, hogy a bánya- és kohójavak (a pénzverdéket ide nem értve) mitsem jövedelmeztek, azt sejtem, hogy az 1868-iki államköltségvetés V-ik füzetének 181-ik lapján lévő adatok szolgáltattak okot ezen állitásra.

Az államjavakról szóló államköltségvetés 181-ik lapján fel vannak sorolva a bányajavak végeredményei a mint 1868-dik évre előirányoztattak; s ezek szerint a pénzverdéknek 364,812 frt felesleget kelle adni, az összesbányajavak feleslege azonban csak 325,279 ftra számittatott, ennélfogva a felületes szemlélő könnyen azon véleményre juthat, hogy a pénzverdét kivéve a többi bányajavak mitsem jövedelmeznek, sőt még 39,533 frt. pótlékot igényeltek.

Bocsánatot kérek a febr. 18-iki czikk tisztelt szerzőjétől, hogy az államköltségvetés számhalmaza között szükségesnek tartom tovább is lapozni, mert ugy hiszem, hogy az egyes bányajavak részletes költségvetéséből könnyen megitélhetjük a 181-ik lapon felsorolt eredmények valóságos értékét.

Mindenek előtt nem fog ártani a pénzverdék és fémbeváltó hivatalok költségvetését megtekinteni a 299-ik lapon.

Az itt felsorolt bevételek és kiadások egybevetéséből azon eredmény tünik ki: hogy az állam a pénzverdék és beváltó hivatalok által nem hogy nyereségben részesülne, sőt inkább azoknak kezelési költségeit 23,611 frttal pótolja. Bizonysága ez annak, hogy az állam a beváltott nemes fémeket teljes értékben fizeti meg.

A kezelési költségek hiánya bőven fedeztetik az állami bányák által termelt nemes fémekből vert pénzek ágiojából, ugy, hogy ebből még 364,812 ft. fölösleg is marad, mely fölösleg a költségvetés 181-ik lapjára mint végeredmény átvitetett, s e szerint nem a pénzverdék nyereségét képviseli, hanem az állami bányákban termelt nemes fémekből vert pénzek ágiojának fölöslegét jelenti, s igy méltán számitható a bányák nyeressége közzé.

A 299-dik lap adatai részletesebben a következők:

a pénzverdék és beváltók összes szükséglete	5,502,466 ft.
fedezet . . . . . :	5,478,855 „
hiány . . .	23,611 „
Pénzzé fog vezetni Körmöczön és Gyulafehérvárt . . .	4,774,70 4ft.
ebből kell a magánosak terményeinek beváltására . .	2,568,803 „
a többlet az állami bányák termése	2,205,901 „
ennek ágioja félévre 15% és félévre 10%-kal számitva .	389,000 „
ebből levonva a magyar pénzverdék és beváltók hiányát mint fent	23,611 „
és a horvátországi beváltók költségeit	577 „
összesen . . .	24,188 „
marad fölösleg	364,812 „

Ez igy volt előirányozva, s hogy bányászatunk a várakozásnak mindenben mefelelt, bizonyitja az 1868-ban kivert pénzek összes értéke, mely a költségvetés 4,774,704 ftja helyett 5,071,599 ftra emelkedett.

Ugy reméllem, hogy ezekből kitetszik, miszerint az államköltségvetés 181-dik lapján álló pénzverdei felesleg nem a pénzverdéké, hanem a bányászat nyeressége, mert onnan ered, hogy a pénzverdék az állami bányák terményeit nem fémpénzzel fizetik meg, és mert méltányos, hogy az állami bányászatnak is javára számittassék az agio, melyben részesülhetne, ha terményeiért fémpénzt kapna.

Hogyha a költségvetés többi részleteit is áttekintjük, és a rendes szükségletet a rendes fedezetből levonjuk, ugy fogjuk találnj, hogy a pénzverdén kivül az állami bányajavak, erdők és uradalmak összes feleslege 457,821 ft.

ehez adva a pénzverdéknél kimutatott ágio felesleget .	364,812 ft.
lesz az összes felesleg	822,633 „

Ezen feleslegből azonban „rendkivüli kiadások“ czime alatt, melyek egyenkint részletezvék, különféle uj épitésekre s uj befektetésekre 495,852 frt, és a pesti terményáruda költségei fedezésére 1,502 frt, összesen 497,354 frt szándékoltatik fordittatni, mely a fentebbi feleslegbül levonva azt 325,279 frtra apasztá, és ezen összeg áll a 181-ik lapon mint az összes állami bányajavak fölöslege.

A rendkivüli befektetésekből előirányozva volt a

vasgyárak számára . . .	38,076 ft
a bányák számára . . .	218,560 ft
a kohók „ . . .	18,400 ft
tehát összesen a sajátképeni bányajavakra	275,036 ft
ezenkivül pedig a bányauradalmak erdészetére . . .	107,707 ft
és gazdászatára	113,109 ft
összesen mint fentebb . .	495,852 ft

Nem hiszem hogy oly birtokos találtatnék, a ki jószágának egész egy évi jövedelmét gazdasági uj beruházatokba fektetve azt mondaná, hogy azon évben jószága mitsem jövedelmezett, s ebből eredő boszuságában azt eladni akarná, a beruházásra forditott költség minden esetben a jövedelem egy részét képezi, és pedig azon részét, melyet az előregondoskodó birtokos azért fektetett jószágába, hogy annak jövedelmét nagyobbithassa, s idővel a befektetett tőkét dús kamatokkal visszakaphassa. Ezen beruházások törlesztési részletei a jövő évek költségeit nagyobbitandják; a beruházáskor azonban az egész összeg valóságos nyereség; ezek szerint az 1868-iki költségvetésben az állami bányászat feladatául tétetett, hogy 822,633 ft nyerességet állitson elő.

Ezen összeg jelentőségének megitélésére szolgálhatnak a következő adatok:

az állami bányajavakon termelt nemes fémek értéke .	2,205,901 ft
ennek ágioja	389,000 ft
a vasgyártmányok értéke .	2,002,550 ft
egyéb bányatermények . .	416,854 ft
tehát összesen .	5,014,305 ft

a különféle termények értéke; ezen összegből 822,633 ft nyeresség maradt, tehát az összes költségek 4,191,672 frtot tettek, a nyeresség pedig ezen költségeknek majdnem 20%-a. A magyar kormány ezen 20%-ból csak mintegy 7%-ot rendelt a főpénztárba beszállittatni, a többi 12%-ot pedig uj befektetésekre szánta.

Ugy hiszem hogy ezen fejtegetés helyesebb fogalmat képes adni bányászatunk jelentőségéről és eredményeiről, melyeket kicsinyleni s megvetni semmi okunk sincs; az állami bányajavak nem hogy mitsem jövedelmeznének, sőt inkább az államjavak egyik legjövedelmezőbb részét képezik, és igen alkalmasok arra, hogy jövedelmük állandóan nagy mértékben fokoztassék.

Az állami bányajavak eladatását ezek után nem lehet azzal indokolni, hogy mitsem jövedelmeznek.

II.

Az állami bányajavak eladatása azért ajánltatott a „Pesti Napló“ febr. 18-diki számában, mert:

1-ör az állami bányák nem jövedelmeznek semmit, s

2-szor mert nem szükséges, hogy az állami bányamivelés fenntartassék.

Ugy hiszem, hogy meggyőzőleg bebizonyitottam, miszerint az állami bányajavak igen jól jövedelmeznek, és reméllem, hogy a következőkben meggyőzhetem arról is e lapok tisztelt olvasóit, hogy az állami bányászat fenntartása elkerülhetlen szükséges mind az államra, mind a magán bányaiparra nézve.

A „Pesti Napló“ febr. 18-iki számában felsorolt mellékes indokokat nem szükséges részletesebben tárgyalnom, mert azon állitás, hogy ha a jövedelmezhetőség aránya 1869-ben kedvezőbb lenne mint 1868-ban, ez csak a számos évekről felmaradt készletek eladatásából származnék, czáfolatot nem kiván; annyit remélem mindenki elhisz egyszerü állitásomra is, hogy a nemes fémeket nem tartjuk számos éveken át készletben, hanem pénzzé veretjük oly gyorsan, a mint csak lehet; egyéb terményeinket pedig csak akkor lehet eladni, mikor veszik; már pedig a vasfogyasztásnak a mult évben sem birtunk eleget tenni, s könnyen eladhattunk volna mégegyszer annyit is csak lett volna; ami vaskészletünk még van, az nemkelendő s a használatból kiment régi árukból áll, hogy ezen túladhatunk-e az idén, azt ki tudná megmondani, de annyi bizonyos, hogy ezen régi készletünk eladásával jövedelmünk nem igen fog növekedni, mert ily nemkelendő árukat csak igen leszállitott árakon lehet eladni. Ólom készletünk 1868-ról alig maradt, rézkészletünk is kevesebb, mint 1868 elején. Az 1869-iki eredményre tehát a készletek eladásának befolyása alig lesz.

Hogy az állami bányajavak állapota jelenleg sem kedvezőtlen, azt az előre bocsátottakban már bebizonyitottam, s hogy javitható-e, azt majd bebizonyitja a jövendő.

Hogy más államok eladták az ő bányajavaikat, az az ők dolga, egyébiránt azért, hogy Péter eladta a házát, nem szükséges, hogy Pál is eladja a magáét.

De az állami kőszénbányákról, s átaljában az állami bányák befolyásáról a magán bányaiparra tüzetesebben kell szólanunk, hogy kitünjék, valjon mi

szükségesebb és hasznosabb az államra és a magán bányaiparra: az állami kőszénbányászat, vagy az állami fémbányászat?

Igyekezni fogok minél rövidebb lenni és tisztelt olvasóim türelmét csak annyiban óhajtom igénybe venni, menyi okvetlen szükséges arra, hogy magamat érthetőleg kifejezhessem.

Az állam, midőn bányászkodik, ipart üz. Az államgazdászat egyik józan elve azt tartja, hogy az állam ne versenyezzen az iparterén a magániparral, mert az igy eszközölt kevés nyerességet igen drágán fizeti meg az ipar fejlődését átalánosan gátló versenyével. Az állam csak oly iparvállalatokat kezeljen maga, melyekkel a magánipar által kinem elégitett fogyasztás szükségletét fedezheti, s melyekkel a nemzet vagyonát értékesitheti ott is, hol arra magánosok nem vállalkoznak, s melyek segélyével végre — ha a legcsekélyebb közvetlen nyerességgel is — keresetet nyujthat terméketlen vidékek lakóinak, s köztük a jóllétet és müveltséget terjesztheti.

Ezen elveket kell az állami bányászatnál is irányadókul tekinteni, és ezek szerint csak helyeselhető, ha az állam vasgyárakat állit fel, midőn előreláthatólag roppant mennyiségü vasra lesz az országnak szüksége, melynek csak kis részét fedezhetik eddigi gyáraink; helyeselhető, ha az állam terjedelmes erdőségeinek értékithetése végett vasgyárakat vagy más intézeteket állit fel, melyek nagy mennyiségben képesek fogyasztani és más — könnyebben eladható — áruvá alakitani a rengetegek fakészletét; helyeselhető, ha az állam hazánk kőszéntelepeit felkutatja s a magán vállalkozóknak biztos alapot szolgáltat; mindez igen czélszerü és helyes, de csak addig, mig a magánipar természetszerü fejlődésében annyira nem emelkedik, hogy további fejlődésénél vagy az állami intézeteket elnyomni kénytelenittetnék, vagy ezek által elnyomatnék, azaz: midőn a magán és állami bányák s kohók összes termelése már nagyobb kezd lenni, mint az egész fogyasztás.

A magánipar a közlekedés könnyülése s a fogyasztás állandósága és biztossága által ösztönöztetve mindég nagyobb és nagyobb részét fogja fedezni azon keresletnek, melynek kielégithetése végett állitá az állam saját gyárait, és intézeteit, és végre eljöhet az idő, midőn az állam a magániparnak utjában álland, és ekkor valójában czélszerü leend, hogy vasgyárait és kőszéu bányáit egészen átadja a magániparnak, s az állam itt bevégezze feladatát.

Ez megtörténhetik a vasgyáraknál és kőszénbányáknál, melyek mindegyike igen alkalmas arra, hogy magán vállalatok tárgyát képezze! De valjon megtörténhetik-e ez a fémbányászatnál és kohászatnál is? Erre határozottan csak nem-mel felelhetek.

A fémbányászat és kohászat főterménye az arany és ezüst; ezen nemesfémek eladásánál pedig, legalább a mi viszonyaink között, verseny nem is képzelhető, azoknak árfolyamára a mi kisebb vagy nagyobb termelésünk legcsekélyebb befolyást sem gyakorolhat; a nemes fémeket termelő bányák mindenike minden időben biztosan eladhatja terményeit, s igy itt be nem következhetik sohase, hogy az álllami bánya a magánbánya terményének értékitését valamiképen akadályozza; nem következik tehát be soha annak szüksége sem, hogy az állam saját fém bányáját és kohóját a magán iparnak engedje át.

De nemcsak hogy az állami fémbányák eladása nem szükséges, sőt inkább mind az államra, mind a magániparra nézve elkerülhetlenül szükséges, hogy az állam a fémbányászat tekintélyes részét saját birtokában megtartsa.

A vasgyártás, — ha különben biztos alapokon nyugszik, érczczel és tüzelékkel bőven rendelkezik, elegendő tőkével és szakértelemmel kezeltetik — igen biztos vállalat, melynek eredményeire csak kereskedelmi eshetőségek lehetnek befolyással; ezen eshetőségek előrelátásban s kikerülésében különösen ügyesek a magán vállalkozók, valamint a kereskedés kedvező körülményeinek kizsákmányolásában is; — a kőszénbányászat eredményei hasonlóan biztosak és pontosan előre kiszámithatók; ez okból a bányaipar mind e két ága jól kifejlődött viszonyok között — kizárólag magán vállalkozóknak való, és e végre azon tőke megszerzése, mely egy nagyobbszerü vállalathoz szükséges, nem jár épen tulságos nehézségekkel; de a bányászat egyéb ágai — legalább hazánkban — egészen más körülmények közt müveltetnek.

A vasgyáraknál és kőszénbányáknál rendesen bőven szolgáltatják a telepek a könnyen fejthető bányaterményeket, és ha ezen vállalatoknál nagy tőke befektetése szükséges, a befektetés egypár év alatt be van végezve, a gyár kész, a kőszénbánya fel van szerelve, s a befektetett tőke rögtön elkezd kamatozni.

A fémbányászatnál azonban, mely rendesen csak vékonyabb ereken termő érczeket fejt, többnyire sokkal nagyobb munkát kell végrehajtani az érczekhez férhetés végett, mint a milyet a lefejtés maga igényel, még költségesebbé és lassubbá teszi ezen munkálatokat a közet keménysége, és sokszor egész nemzedék kihal, mig például egy altárna czélját elérhette!

Már pedig magániparosok, bárm ily vállalkozó szellemüek legyenek, nem igen hajlandók oly vállalatba fektetni pénzüket, mely — ha szerencsésen sikerül — majd unokáiknak fog kamatozni! Ellenben az állam halhatatlan, s érdekei századokra terjednek, és ha szabad utódainkat adóssággal terhelni, bizonnyára csak dicsé-

retes lehet utódainknak jövedelmezendő vállalatokba fektetni annyi tőkét, hogy ők is képesek legyenek a bányamivelést oly terjedelemben folytatni, mint az elődeinktől reánk szállott.

Nem lehet egy magán vállalkozótól sem követelni, hogy a bányászatot akkor is folytassa, mikor abból közvetlen nyerességet nem húzhat; s ha egy magán birtokos egyszerüen megszünteti a nem jövedelmező bánya mivelését, senkinek sem fog eszébe jutni, hogy ezt neki hibául rója fel: de az is megtörtént többször, hogy a kormány tulajdonképeni feladatát szem elől tévesztve az esetleg szüken vagy épen nem jövedelmező bánya birtokát egyszerüen felhagyta, s ez által hosszabb időre tönkre tette egész vidékek népességét, mig egy vállalkozóbb korszak szerencsésebb fiának ismét sikerült uj életet önteni a kimerültnek hitt elhagyott bányába! Az állami bányák ilyetén felhagyását alig hiszem hogy valaki érdemül rója fel az akkori kormánynak.

Egy magán vállalkozótól nem lehet követelni, hogy arról gondoskodjék, miképen él meg a terméketlen bányavidék népsége? Ő csak arra törekedhetik, hogy maga megéljen, erre pedig nyerességkell; mert nyerességnélkül tőkéje holt, vállalatának értéke folytonosan alább száll, végre megsemmisül; az elérhető nyerességminden magánvállalat éltető ereje. Minden félreértés elkerülése végett meg kell itt jegyeznem, hogy ez csak oly vállalkozókra illik, kik az állami bányamüvekhez hasonló értékü nagyszerü vállalatokra képesek. Mert létezik még, habár számban igen megfogyva, a bányászkodók azon szenvedélyes faja is, mely sokszor a legkétségesebb jövőü bányavállalatba is befekteti utolsó garasát; de ezek rendesen csak igen szerény vállalatokra képesek.

Az állam ellenben tekintetbe veszi, s kell hogy tekintetbe vegye a bányamivelés nem közvetlen következményeit is. Az államnak — bizonyos határig — még akkor is haszna van, a bányamivelésből, ha az közvetlen nyerességet nem is ad; haszna van, mert a rendesen terméketlen vidék népességének keresetre nyujt alkalmat, azt adófizetésre képesiti, és a távolabb fekvő termékeny vidékek terményei számára állandóan biztos fogyasztókat tart fenn, s igy a bányamivelés jótékony következményeit néha igen távol vidékekre kiterjesztheti. A bányamiveléssel karöltve járó rend, fegyelem, munkásság és értelmesség a nép müvelődésére csak jó befolyást gyakorolhat, és az állam egyik czélja, hogy a nép müvelt legyen és jóllétnek örvendhessen. Miután tehát a nemes fémek bányászatát magán vállalkozók közvetlen nyereség nélkül nem üzhetik, és tőlük azt sem lehet követelni, hogy tőkéjüket — habár biztos — de nagyon távol fekvő nyerességreményében fektessék valamely vállalatba; az állam pedig mindezt saját kára nélkül megteheti; miután továbbá az esetlegesen nem jövedelmező bányászatfelhagyása nemcsak a bányász vidék népességét, de távolabb eső köröket is igen érzékenyen sujt, és az állam összegének igen nagy kárt okozhat.

Ezen okoknál fogva kétségtelen, hogy az államra nézve szükség es, miszerint bányavállalatait folytonos üzemben tartsa; de szükséges ez magára a magániparra nézve is.

Az állami bányák terményei az állam kezelése alatt álló kohókban dolgoztatnak fel. E kohók beváltják egyszersmind a magánbányák terményeit is, és a feldolgozási költségek levonása után érettök járandó összeget azonnal kifizetik, még pedig az aranyért aranypénzben, az ezüstért ezüstpénzben, a rézért s ólomért bankvalutában.

Az állam e beváltásokat nem tekinti jövedelmi forrásul; költségek fejében nem von le többet a beváltmányok értékéből, mint mennyi okvetlenül megkivántatik azok feldolgozására; és ha mindamellett mégis nyerességet mutatna a kohóüzem zárszámlája, ezen nyerességet a beváltatók között felosztja.

Igaz ugyan, hogy volt idő, midőn más elvek követtettek; de nekünk kérdésünk megfejtésénél csak a jelennel van dolgunk, s jelenleg a kormány liberalis intézkedése folytán ugy van szervezve a beváltás, hogy általa a magániparnak oly előnyök szolgáltatnak, milyeket egy magánvállalat, sem nyujthat.

Már fentebb kimutattam az államköltségvetés adataiból, hogy az állam oly jól fizeti meg a beváltott nemes fémeket, miszerint a pénzverdék és beváltó hivatalok költségeinek nagy részét az állami bányák terményeinek agiojából kell fedeznie.

Mindezekből bizton lehet azon következtetést vonni, hogy a magán bányaiparnak is kiszámithatlan kár okoztatnék azáltal, ha az állami bányajavak eladatnának.

Fejtegetéseimet röviden összevonva ugy vélem, hogy bebizonyitottam; miszerint

az állami bányajavak igen jól jövedelmeznek;

s hogy az állami bányajavak közül a vasgyárak és kőszénbányák azok, melyeknek eladatása jól kifejlett iparviszonyok között esetlegesen czélszerü lehet;

de a nemes fémeket termelő s feldolgozó állami bányabirtok eladása szükségessé soha sem válhatik;

sőt inkább szükséges és hasznos ezen bányajavak megtartása az államra nézve

és szükséges és hasznos a magánbányaiparra nézve is.

Mindezekből habozás nélkül azon következtetést vagyok bátor vonni, hogy az állami bányajavakat, még inkább szükséges megtartani, mint az állami erdőségeket és mezőgazdasági uradalmakat.

Péch Antal.